

HRANOVNICKÝ SPRAVODAJCA

noviny obce Hranovnica • číslo 2 • október 2023 • ročník XVII. • nepredajné • www.hranovnica.sk

Vážení spoluobčania, milí rodáci!

Náš občasník vychádza v októbri a tak mi dovoľte venovať úvodné slovo práve to-
muto mesiacu. V decembri roku 1990 bol
mesiac október vyhlásený Valným zhro-
maždením OSN za Mesiac úcty k starším
a 1. október za Medzinárodný deň star-
ších. Naša populácia na Slovensku star-
ne a podľa demografických odhadov o 10
– 20 rokov budeme krajinou s najväčším
percentom starých ľudí na dôchodku. Pre-
to je potrebné podporovať aktívnu účasť
starších na spoločenskom dianí, využiť ich
skúsenosti a poznatky. Staroba prichádza
ako jeseň, pomaly, niekedy nenápadne, ale
nedá sa jej vyhnúť. Neznamená však ko-
niec životnej aktivity. Zdravé starnutie s
fyzickou, sociálnou a duševnou pohodou je

to, čo si želáme aj pre našich spoluobča-
nov. Je našou povinnosťou im to ponúk-
nuť. Veď sme roky kráčali vedľa seba, učili
sa od nich, čerpali z ich práce.

*Zvedavosť a skúsenosť,
Pohotovosť a pomalosť,
Odvaha a rozvážnosť –*

to je pár príkladov, ktoré vystihujú ži-
votný oblúk človeka, ktorý sa dá zhrnúť do
dvoch slov – detstvo a staroba. Zdanlivo
vzdialené, ale...dieťa a starec akosi splyva-
jú. Obaja sú bezbranní, zraniteľní, oba-
ja potrebujú opateru, lásku, veľké pocho-
penie, obaja potrebujú trpezlivosť. Obaja
sú závislí od ľudí v produktívnom veku.
A naopak – bez nich by sme tu neboli, pre-
to úcta k starším by mala byť prirodzenou

súčasťou nášho života. Potrebujeme čerpať
z ich láskavosti, múdrosti a pochopenia
– to sú devízy pre nás – mladších.

Vráťme slovo „úcta“ do nášho slovníka,
do výchovy detí v našich rodinách. Úcta je
nie len povinnosť, ale aj príjemný pocit v
duši, že sme niekomu pomohli. Kto sa na-
učí vážiť si šediny, nemusí sa báť, že os-
tane v starobe nepovšimnutý. Veď jedným
z najväčších prejavov lásky je jednoducho
všimnúť si ľudí a venovať im pozornosť.
Už nemecký básnik a publicista v 18. sto-
ročí Heinrich von Kleist napísal: „Čím
viac venujeme svoj život ostatným, tým
je hodnotnejší.“

Starostka obce

Rímsko-katolícka farnosť Hranovnica má nového farára ThLic. Rolanda Geráta

Milí veriaci a občania na-
šej obce Hranovnica,

Keď sa rozhlíadame oko-
lo seba vidíme úžasnú Božiu
lásku, ktorá sa k nám prihová-
ra v nádhernej prírode Slove-
nského raja. Človek vstupujúci
do tejto Božej prírody, prichá-
dza na jedno nádherné miesto
plné duchovnosti a zbožnos-
ti, ktoré sa nachádza na Skale
útočiska – na Kláštorsku.

Pozostatky bývalého klášto-
ra Kartuziánov nás vedú k veľ-
kej pokore, ktorú nachádzame
pri poznaní života mníchov,
ktorí prežívali celý svoj život v
tichu, v modlitbe a v samote.
Človek si kladie otázku, pre-
čo si zvolili takýto pre svetsky
zmyšľajúceho človeka, ťažký ži-
vot? Ako dokázali v náročných

podmienkach tohto mies-
ta nájsť vnútorný pokoj a ra-
dost? Odpoveď nachádzame v
kostolíku kláštora. Boh bol pre
nich šťastím. Nič iné nehľada-
li, len Boha. Pochopili, že kde
je Boh, tam človek nájde sám
seba a dokáže žiť alebo na tej-

to zemi. Čím sa človek vzdá-
ľuje od Boha, tým viac jeho ži-
vot je plný smútku. Preto život
mlčiacich mníchov nám dáva
smer k správne mu životu. Boh
je všetko. Je pre nás Otcom, ku
ktorému smerujeme.

Nechajme sa v tejto nároč-

nej dobe viesť naším Bohom a
zakúsime to, čo Boh dal milu-
júcim Kartuziánom – seba sa-
mého. Žičím nám všetkým,
aby náš život, v tejto náročnej
dobe, kedy sa svet vzdáľuje od
Boha, našiel zmysel v Bohu.

Pán farár Roland

Uctili si pamiatku padlých

Základná organizácia Slovenského zväzu protifašistických bojovníkov Spišské Bystré – Hranovnica v
spolupráci s Miestnym spolkom SČK v Hranovnici a za podpory Obecného úradu Hranovnica zorgani-
zovali už tradičný spomienkový akt pri pamätníku Pod Dubinou. Tento akt sa pravidelne koná v predve-
čer výročia bojov o Kvetnicu a následných ústupových bojov jednotiek povstaleckej armády a partizánov,
ktoré sa uskutočnili 2. 9. 1944. Spravidla sa koná za prítomnosti príbuzných oboch padlých – Alexandra
Holbika a Vojtecha Hukela. Tento rok sa výnimočne z osobných dôvodov nezúčastnili príslušníci rodiny
A. Holbika, prítomní boli iba príslušníci rodiny V. Hukela, ktorí konštatovali, že strýko by mal toho roku
100. výročie narodenia. Samozrejme, že prítomní si spomenuli aj na ďalších piatich padlých, ktorí sú spo-
ločne s A. Holbikom a V. Hukelom pochovaní na hranovnickom cintoríne. Po ukončení slávnosti nasle-
dovalo malé spoločenské posedenie v reštaurácii Alžbetka v Spišskom Bystrom. PhDr. Peter Roth, PhD.

Zo zasadnutí obecného zastupiteľstva

V poradí piate zasadnutie OcZ sa konalo 30. 3. 2023.

Starostka obce oboznámila poslancov so Správou o plnení úloh z Komunitného plánu sociálnych služieb. Zároveň bol schválený Komunitný plán sociálnych služieb na roky 2023-2030. Dodatočne bola schválená dotácia pre šachový klub obce. Prijalo sa rozpočtové opatrenie č.2/2023, vo výdavkovej časti sa navýšili položky na nákup pozemkov, nakoľko obec má úmysel začať majetkovo vysporiadať pozemky pod miestnymi komunikáciami, prípadne nákup pozemkov pre obec, ktoré by boli vo verejnom záujme. Poslanci schválili starostke obce kompetenciu pri zmene rozpočtu – povolené prekročenie výdavkov pri dosiahnutí vyšších príjmov obce do sumy 7 000 €, pri účelovo určených dotáciách zo ŠR bez limitu bez predošlého schválenia OcZ. Následne potom sa na najbližšom zastupiteľstve musí schváliť zmena rozpočtu podľa skutočnosti. Schválili sa nákupy pozemkov a nehnuteľností do vlastníctva obce. Rodinný dom č.340 a 341 s príslušenstvom pozemkami. Existujúce budovy budú zbúrané a na danom pozemku obec plánuje pripraviť parkovú oddychovo- relaxačnú zónu, vynovenie autobusovej zastávky tak, aby daný priestor bol dôstojným priestorom – vstup do našej obce. Zároveň sa odsúhlasil nákup pozemku na ul. Mlynskej vo výmere 3 992 m². Na tomto pozemku obec plánuje vybudovanie nájomných bytov nižšieho štandardu v prípade, že bude otvorená výzva na dotáciu z národných, prípadne európskych projektov zameraných na tento účel. Nakoľko pozemok v bezprostrednej blízkosti, ktorý tvorí jedinú prístupovú cestu k danému pozemku, vlastní rímsko- katolícka cirkev, poslanci schválili aj nákup tohto pozemku.

Šieste zasadnutie OcZ sa konalo 27. 4. 2023

Schválilo sa VZN č.4/2023 o výške príspevkov v školách a školských zariadeniach v zriaďovateľskej pôsobnosti obce. Úprava sa týkala spôsobu úhrady pri výške schválenej dotácie, nakoľko od 1. 5. 2023 je poskytovaná deťom v predškolskom veku a žiakom plniacim si povinnú školskú dochádzku dotácia na obed zo ŠR. Z interpelácií poslancov: – návrh na prerokovanie nájomných zmlúv a úprava nájomného zohľadňujúca výšku inflácie, nárast nákladov na údržbu budov, návrh na elektrické automatické uzatváranie vstupnej brány na futbalové ihrisko, revízia hydrantov v obci. V majetkovo-právnych záležitostiach sa rozhodovalo o žiadostiach na kúpu pozemkov, ktoré boli prerokované na finančnej komisii. Bol schválený predaj pozemku pod existujúcou budovou pre spoločnosť 3M Property, aby mohol budovu stavebník skolaudovať. Nebol schválený predaj drobných pozemkov pre žiadateľov pri existujúcej IBV cintorínska, nakoľko s odpredajom obec čaká na vykonanie jednoduchých pozemkových úprav, ktoré boli v obci započaté. Poslanci spolu so starostkou obce sa dohodli, že budú iniciovať stretnutie s rodičmi, aby zistili záujem rodičov o prihlásenie detí na celodennú prevádzku v novovybudovanej materskej škole na ul. SNP, nakoľko sú presvedčení, že celodenná prevádzka je nevyhnutná pre zlepšenie pripravenosti detí z MRK na povinnú školskú dochádzku.

Dňa 1. 6. 2023 sa konalo siedme zasadnutie OcZ

Bol schválený Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce na roky 2023 – 2030. K tomuto strategickému dokumentu obce mali možnosť vyjadriť sa občania v dotazníkovom prieskume na webovej stránke a taktiež na verejnom zhromaždení občanov, ktoré sa konalo v máji 2023. Na základe podnetov a pripomienok občanov boli usporiadané aj priority obce v tomto dokumente. Hlavný kontrolór obce predložil správu o vykonaných kontrolách. Pri kontrole zverejňovania zmlúv v Základnej škole boli zistené závažné nedostatky, poslanci navrhli zvážiť udelenie sankcie zodpovednej osobe a vyvodenie dôsledkov. Na starostku sa obrátili aj majitelia pozemkov, ktoré susedia s plánovaným otočiskom. Po zhodnotení technických náležitostí na minimálne rozmery budúceho otočiska si po vypracovaní geometrického plánu môžu podať žiadosť o odkúpenie pozemku v šírke 2 m od svojich rodinných domov. Ich žiadosťami sa bude následne zaoberať komisia ekonomická a správy majetku obce.

Osme zasadnutie OcZ sa konalo 29. 6. 2023

Na zasadnutí sa schválil Plán investičných akcií na rok 2023

Plánovaná investícia	Rozpočet
Projektová dokumentácia	20 000€
Projektová dokumentácia – fotovoltaika	2 500€
Otočisko – Mlynská ulica	6 000€
Majetkovo-právne vysporiadanie komunikácie	20 000€
Odvodňovací rigol, Sládkovičova ul.	14 000€
Kamerový systém	12 000€
Rekonštrukcia Domu smútku	10 000€
Výdajný stojan na pitnú vodu – Hviezdoslavova ul.	10 000€
Odstránenie stavby, búracie práce	10 000€
Výmena elektroinštalácie MŠ 1. + stavebné úpravy po výmene	50 000€
Vybudovanie ihriska	25 000€
Vstupná brána FŠ	3 150€
Úprava brehov Vernárskeho potoka	10 000€
Ostatné investičné akcie	7 350€
Rekonštrukcia ul. Hviezdoslavova a SNP, spoluúčasť obce na projekte	300 000€

V súvislosti so schváleným plánom investičných akcií sa zároveň odsúhlasilo a schválilo rozpočtové opatrenie č. 3/2023 predovšetkým navýšenie kapitálových výdavkov. Ďalej nasledovalo vyjadrenie hlavného kontrolóra a k záverečnému účtu obce, ktorý odporúčal schváliť záverečný účet obce bez výhrad, ktorý bol schválený v nasledujúcom bode. Kontrolór následne predložil správu o vykonaných kontrolách. Kontrolou vnútorných smerníc a predpisov obce neboli zistené závažné nedostatky, odporúča sa aktualizovať jednotlivé predpisy a staršie vydané VZN, na tejto úlohe už vedenie obce pracuje. Pri kontrole pokladničných dokladov za rok 2022 hlavný kontrolór konštatoval, že bolo vynaložených nepomerne veľa finančných pros-

triedkov na pohonné hmoty a spotrebný materiál. Kontrola pokračuje. Schválil sa Plán kontrolnej činnosti na druhý polrok 2023. V majetkovo-právnych záležitostiach sa schválil zámer predaja majetku obce na Dubine. Majetok sa bude predávať obchodnou verejnou súťažou, všetky náležitosti predaja budú prebiehať podľa platnej legislatívy, súťaž a podmienky sú zverejnené po vypracovaní a schválení geometrických plánov. V majetkovo-právnych záležitostiach sa schvaľovali prenájmy a predaje pre žiadateľov po vyjadrení komisie ekonomickej a správy majetku obce. OcZ taktiež schválilo kúpu nehnuteľného majetku – vysporiadanie pozemkov na časti ul. Lúčna a Budovateľská. Úkony súvisiace s odkupovaním pozemkov bude vykonávať JUDr. Štolcová na základe Dohody s obcou. Komisia na ochranu verejného záujmu poukázala na nesplnenie si povinnosti bývalého štatutára obce p. Horvátha podať majetkové priznanie za rok 2022, ktoré mu vyplýva zo zákona 357/2004 o ochrane verejného záujmu pri výkone verejných funkcionárov. Na najbližšie zasadnutie OcZ bude pripravené uznesenie, ktoré sa bude zaoberať týmto nesplnením povinnosti. Poslanci taktiež odsúhlasili vyhovieť požiadavke obyvateľov Budovateľskej ulice, ktorú predložili na Obecný úrad na odstránenie spomaľovača kvôli nadmernému hluku. Spomaľovací prvok bol následne odstránený.

28. 8. 2023 sa konalo deviate zasadnutie OcZ

Prijalo sa rozpočtové opatrenie č.4/2023, kde sa navýšili kapitálové výdavky na projektovú dokumentáciu k aktuál-

ne zverejneným výzvam, do ktorých sa obec plánuje zapojiť. Schválil sa zámer výmeny pozemkov so spoločnosťou S&M Trading, s.r.o. v lokalite pod Dubinou, ktorá tvorí prístupovú cestu ku zbernému dvoru tak, aby mohla obec investovať do opravy a údržby prístupovej cesty k zbernému dvoru. OcZ začalo konanie voči p. Horváthovi za nesplnenie povinnosti podať majetkové priznanie za rok 2022. Starostka informovala poslancov o priebehu skríningovej akcie na vyhľadávanie TBC počas mimoriadnej situácie v obci.

Desiate zasadnutie sa konalo 28. 9. 2023

Riešili sa majetkovo-právne záležitosti ohľadom žiadosti o nájmy, prípadné predaje pozemkov, ktoré boli preberané na zasadnutí komisie stavebnej a ekonomickej a správy majetku obce. Hlavný kontrolór predniesol správu o výsledku kontroly hlavnej pokladne, kde poukázal na vysoké čiastky pri nákupe predovšetkým pohonných hmôt, preto kontrola bude pokračovať ako boli nakúpené PHM použité a ako je vykázaná ich spotreba. Starostka informovala o vybavení petície, ktorú doručili občania. Obsahom petície bolo prehodnotenie úmyslu odvolať p. Šifrovú z postu riaditeľky ZŠ. Nakoľko v čase doručenia petície bola riaditeľka už odvolaná, úmysel nie je možné prehodnotiť. Schválilo sa aj uznesenie o spolufinancovaní projektového zámeru z vlastných prostriedkov obce vo výške 8 % v prípade, ak by bola obec úspešná vo vyhlásenej výzve na Modernizáciu budovy ZŠ.

Z ČINNOSTI OBECNÉHO ÚRADU A OBCE

Od posledného vydania nášho spravodajského občasnika uplynulo niekoľko mesiacov, ktoré ale z pohľadu aktivít a činností pracovníkov Obecného úradu ubehli neuvěřiteľne rýchlo.

Dovoľte mi preto, aspoň stručne Vás informovať o aktivitách, na ktorých pracujeme.

V auguste 2023 skončil projekt Terénna sociálna práca. Nakoľko sme si vedomí množstva povinností a úloh, ktoré TSP vykonávajú pre obec v teréne, obec sa prihlásila do nového projektu, pod záštitou implementačnej agentúry MPSVR SR pod názvom Terénna sociálna práca – marginalizované rómske komunity. V tejto výzve sme ako obec boli úspešní, preto TSP v našej obci plynulo prechádzajú do nového projektu financovaného MPSVR SR.

Zároveň 31. 8. 2023 bol ukončený projekt predprimárneho vzdelávania v MŠ NP PRIM II, ktorý bol financovaný z Úradu vlády splnomocnenca pre rómske komunity. Obec sa prihlásila do nového projektu – Pomáhajúce profesie pod záštitou ministerstva školstva. V tomto projekte bola obec taktiež úspešná, preto pozícia pedagogickej asistent-

ky a sociálneho pedagóga v MŠ na ul. SNP bude zachovaná a financovaná MŠ SR.

Pálčivou témou v obci je projekt MOPS. Ako sme Vás už informovali, tento projekt v našej obci skončil v novembri 2022. Znížili sme počet členov hliadky na 6, financujeme ich z vlastných zdrojov, nakoľko bol všeobecný prísľub, že projekt bude pokračovať a bude možná spätná refundácia. Realita je ale takáto. V júni 2023 bola vyhlásená nová výzva s názvom Miestne občianske a preventívne služby, do ktorej bolo potrebné prihlásiť sa so všetkými náležitosťami a dokumentáciou do konca júla. To obec urobila. Aktuálny verejný prísľub z Úradu vlády splnomocnenca pre rómske komunity je, že obce, ktoré budú pri hodnotení projektu úspešné môžu zamestnať aj nových členov hliadky a refundácia nákladov na ich mzdy bude možná odo dňa ich prijatia do pracovného pomeru. Na základe tohto prísľubu sme od 1. 8. 2023 rozšírili počet členov hliadky na 12. K dnešnému dňu nemáme odpoveď na vyhodnotenie úspešných žiadateľov zapojených do výzvy. Ak obec vo výzve nebude úspešná, pracovný pomer s členmi hliadky bude musieť obec, žiaľ, rozviazať. Aspoň na čias-

točné krytie nákladov na mzdy členov, ktorých obec financuje z vlastných zdrojov od 11/2022 sme Úrad vlády splnomocnenca pre rómske komunity žiadali o poskytnutie dotácie z dotačnej schémy. K dnešnému dňu však taktiež nemáme odpoveď, či našej žiadosti o dotáciu bude vyhovieť. Môžem teda konštatovať, že budúcnosť hliadky v našej obci je otáznka a aj keď si uvedomujem, že pracovná aktivita musí byť niekedy usmerňovaná a kontrolovaná, prítomnosť hliadky v obci je prínosom pre udržiavanie verejného poriadku.

Obec získala dotáciu vo výške 5 000 € z výzvy poslancov PSK, o ktorú sa uchádzala na podpora 1. etapy prípravy monografie o obci.

V súčasnosti prebieha aktualizácia Územného plánu obce, na túto aktivitu sme získali dotáciu vo výške 3 960 €

Z programu Obnova dediny sme žiadali o príspevok na realizáciu úpravy verejnej zelene a výsadbu kvetov v parku. V tejto žiadosti obec ako žiadateľ neuspela.

Pripravili a podali sme žiadosť o dotá-

(pokračovanie na strane 4)

Z ČINNOSTI OBECNÉHO ÚRADU A OBCE

(dokončenie zo strany 3)

ciu s názvom Ochrana a starostlivosť o životné prostredie v obci Hranovnica na Environmentálny fond v rámci projektu Ochrana a starostlivosť o životné prostredie na území národných parkov 2023. Nakoľko sa časť katastrálneho územia našej obce nachádza v národnom parku Slovenský raj sme oprávnení žiadatelia o dotáciu, z ktorej by sme chceli financovať nákup techniky na údržbu zelene, čiastočné náklady na kamerový systém, úžitkové vozidlo na čistenie verejného priestranstva. Ak v tejto žiadosti o dotáciu uspějeme, budeme nakupovať spomínanú techniku. Kamerový systém v obci sme považovali za prioritu, preto sme ho aj napriek tomu, že nevieme, či budeme v žiadosti o dotáciu úspešní, začali obstarávať. Kamerový systém je už funkčný, sú doplnené nové kamery. Niekoľko dní po inštalácii nových kamier však už maloleté osoby z Hviezdoslavovej ulice jednu kameru rozbili. Na zázname kamery inštalovanej oproti je však o tomto incidente záznam, takže sme kamerový záznam odovzdali s oznámením na Obvodné oddelenie PZ na vyšetrovanie, veríme, že sa pachateľov podarí identifikovať a vyvodiť dôsledky ich konania.

Obec ako vlastník verejných vodovodov a verejných kanalizácií je na základe platnej legislatívy povinná vypracovať Plán obnovy verejných vodovodov a kanalizácií minimálne 1x za 5 rokov. Naša obec si túto povinnosť doteraz neplnila, preto sme pristúpili k auditu tohto majetku s následným vypracovaním Správy o stave majetku a Plánu obnovy na najbližších 10 rokov. Taktiež sme vypracovali finančnú analýzu, ktorá bola potrebná na prípravu záverečnej monitorovacej správy k projektu Rekonštrukcia a modernizácia ČOV, aby mohol byť projekt riadne ukončený. Na schválenie a vyhodnotenie záverečnej monitorovacej správy sprostredkovateľským orgánom taktiež čakáme. Po jej schválení budeme mať možnosť disponovať majetkom. Pre informáciu uvádzam, že ČOV a kanalizáciu prevádzkuje na základe zmluvy s obcou PVPS. Podľa údajov prevádzkovateľa vybraná výška stočného od obyvateľov napojených na kanalizáciu nestačí pokryť prevádzkové a režijné náklady. Tieto dopláca na základe ročného zúčtovania obec. Za rok 2022 obec doplatila 14 119 €. Po minulé ruky sa doplácaná suma pohybovala v rozmedzí

13 – 17 000 €. Otázkou budúceho prevádzkovania sa bude musieť obec zaoberať. Sú úvahy aj o možnom postúpení tohto majetku predajom, prípadne výmenou za akcie. Skôr než sa začnú prípadné rokovania, určite budeme iniciovať stretnutie s občanmi na to, aby mali priestor na vyjadrenie vlastného názoru na túto problematiku.

Vážnou témou do budúcnosti je aj komunálny odpad. Pre zberové spoločnosti vzniká z legislatívy nová povinnosť Biologicko-mechanická úprava odpadu. Dnes nevieme predpokladať, ako sa táto ich povinnosť odrazí na zmluvných podmienkach s obcami, predpokladáme, že to bude viesť k navýšeniu poplatku za likvidáciu odpadu. O mimoriadne nepriaznivej situácii s doplatkami, ktoré obec vynakladá na likvidáciu odpadu z našej obce sme Vás informovali už v minulom vydaní. Nedoplatky za odpad sú v našej obci vysoké. Obec pristúpila k vymáhaniu pohľadávok aj formou exekučných rozhodnutí na zadržanie vodičského preukazu. Napriek tomu, výška nedoplatkov, ale aj celková suma za odvoz odpadu zostáva alarmujúca. Obec pokračuje vo vymáhaní nedoplatkov všetkými možnými dostupnými možnosťami.

Začiatkom júna sme po rôznych doplneniach a urgenciách dostali správu o kontrole verejného obstarávania a tak mohlo 19. 6. 2023 prebehnúť odovzdanie staveniska na projekte „Výstavba a rekonštrukcia miestnej komunikácie na ul. SNP a Hviezdoslavova v obci Hranovnica“. Myslím, že touto stavbou žije celá obec, objavujú sa rôzne diskusie o projekte, jeho kvalitách, či nedostatkoch. Projekt a celý zámer nám nijako nebol odovzdaný, vysvetlený. Z projektovej dokumentácie v papierovej podobe, ktorú jedinu sme mali k dispozícii, nie je vždy možné vyčítať úplne presne niektoré skutočnosti, ktoré sa objavili až priamo pri realizácii, priebežne sa preto snažíme riešiť nedostatky. Chcem však zdôrazniť, že na akúkoľvek, čo i len najmenšiu zmenu projektovej dokumentácie nie je a ani nebol priestor, keďže projekt musí byť ukončený do konca r. 2023, na to som upozorňovala už aj v minulom vydaní, že zásah do projektu znamená zdržanie, ktoré by nás ako obec definitívne pripravilo o financovanie z prostriedkov EÚ. Na obhajobu projektu, ktorý situoval chodník zvlášť a skokovito na rôznych stranách ulice môžem uviesť iba to, že projektant rešpektoval majetkovo

– právne vzťahy obce a súkromných vlastníkov. Verím, že po vzájomnej dohode s obyvateľmi, ktorým predovšetkým trasa chodníka popred rodinné domy akokoľvek skomplikovala vjazd do dvorov, sa nám podarí nájsť uspokojujúce riešenie pre každého. Samozrejme v rámci možností samosprávy (práce navyiac, majetkovo-právne vzťahy, použitie verejných financií) a po ukončení stavebných prác nám bude nová komunikácia a chodníky slúžiť k všeobecnej spokojnosti. Zároveň riešenie verejného osvetlenia okolo novej trasy chodníka. Výzvou bude aj naplánovanie a realizácia parkových úprav a verejnej zelene.

Z plánovaných investičných akcií sa nám podarilo zrealizovať vybudovanie odvodňovacieho rigola na Sládkovičovej ulici.

Na ulici Hviezdoslavova, v časti, kde žijú obyvatelia v nevyhovujúcich sociálnych podmienkach bez prístupu k pitnej vode, sme inštalovali výdajný stojan na pitnú vodu. Občan, ktorý má záujem si na obecnom úrade zakúpi výdajný žetón a podľa sumy, ktorú uhradí, môže čerpať adekvátne množstvo pitnej vody.

Do Domu smútku sa nám podarilo pripojiť vodu a odpad, počas zimných mesiacov, kedy bude menej práce na verejnom priestranstve vonku, budú zamestnanci obce pokračovať v rekonštrukčných a stavebných prácach v interieri.

Začali sa búracie práce na objekte, ktorý obec získala do vlastníctva pri vstupe do obce. Po sanácii objektov dá obec vypracovať vizualizáciu a projektové riešenie využitia daného priestoru na verejné účely.

Počas letných prázdnin prebehla v materskej škole na Hviezdoslavovej ulici kompletná výmena elektroinštalácie, ktorá bola v havarijnom stave. Po výmene elektrických rozvodov sa realizovali sadrokartónové podhlady, vymalovanie interiéru, montáž laminátových soklov a zakúpili sa nové koberce. Verím, že naše deti, aj ich rodičov, tešia zrekonštruované priestory. Po zhodnotení prístavby škôlky statikom zostáva ešte rekonštrukcia a izolácia tejto časti budovy. Verím, že sa táto investícia podarí zrealizovať v priebehu budúceho roka. Vykonala sa bezpečnostná revízia detského ihriska a preliezok v areáli MŠ, z revíznej správy vyplynula povinnosť upraviť dopadové plochy pod niektorými prvkami, na odstránení týchto nedostatkov pracujeme a budú odstránené ešte v priebehu tohto roka.

OcU

Správa o využití poskytnutej dotácie z rozpočtu FPU na nákup kníh

Obecná knižnica v Hranovnici pôsobí na základe štatútu, vydanom Obecným zastupiteľstvom ako verejná kultúrna, informačná a vzdelávacia inštitúcia, poskytujúca slobodný prístup k informáciám. Poskytuje knižnično-informačné služby všetkým používateľským skupinám obyvateľov.

Knižnica aktívne prístupuje k získavaniu mimorozpočtových zdrojov na svoje aktivity a nákup knižničných fondov. Na základe vypracovaného projektu pod číslom 23-514-03888

žiadosti o finančný príspevok, bola v roku 2023 Obecnou knižnicou v Hranovnici poskytnutá dotácia z verejných zdrojov Fondu na podporu umenia na nákup nových kníh vo výške 2 000 €. Obec Hranovnica sa zaviazala spolufinancovať projekt 225 eurami. Z pridelených finančných prostriedkov sa zakúpi prevažne beletria pre dospelých a det-

**fond
na podporu
umenia**

ských čitateľov, nakoľko je o tento druh literatúry najväčší záujem. Schopnosť čítať sa pokladá za základnú kompetenciu človeka, ktorá je nevyhnutná pre jeho osobný rast a zapojenie sa do spoločnosti.

Preto zvyšovanie čitateľskej gramotnosti najmä u detí a mládeže je vysoko aktuálne hlavne dnes, v dobe e-technológií. Ak patríte k tým, ktorým je vôňa popísa-

ného papiera a vôňa nových kníh blízka, určite ste v obchodoch postrehli navýšenie ich cien. Zabezpečiť si nové čítanie vlastným nákupom je čoraz náročnejšie. Po rozsiahlej minuloročnej revízii, Vás srdečne pozývame do našej obecnej knižnice, ktorá je Vám k dispozícii každý pondelok a stredu od 7.30 do 17.00 hodiny. Neváhajte a prídte si nájsť svoju knihu aj Vy.

**Zdenka Benková
ZOcÚ/K**

Noc s Andersenom v Kultúrnom dome

Noc s Andersenom je obľúbené dobrodružné podujatie knižníc pre deti, ktoré sa organizuje pri príležitosti narodenia známeho dánskeho rozprávkara Hansa Christiana Andersena. Mnohé jeho rozprávky a príbehy sú známe z kníh a televízie.

Po troch rokoch prestávky otvorila noc plnú zábavy starostka obce, ktorá si na úvod zvolila menej známy, ale aktuálny príbeh Starý dom. Rozpráva o chlapcovi, ktorý sa skamarátil s osamelým star-

čekom. Pani starostka láskavo a nežne predostrela vzťah s najzraniteľnejšími členmi rodiny, starými rodičmi.

Neskôr skúšal detskú fantáziu a talent svojimi pesničkami známy popradský hudobník a učiteľ, Zbyňo Džadoň.

S hladnými detskými bruškami si poradila kamarátka Lenka a dievčatá, ktoré rovnako vyrástli na tomto podujatí. Večera všetkým chutila. Dobrovoľníčky boli nápomocné pri príprave

programu, zodpovedne viedli súťažiach jednotlivými stanovišťami.

Nesmierna súťaživosť medzi deťmi bola hnacím motorom po celý večer. Po získaní správnych súťažných odpovedí nočné putovanie uzavrelo nájdenie vytúženého pokladu v knižnici. Na „nocovačke“ v kultúrnom dome vznikli nové kamarátstvá, čo bolo jedným z jej cieľov. Takto to má byť.

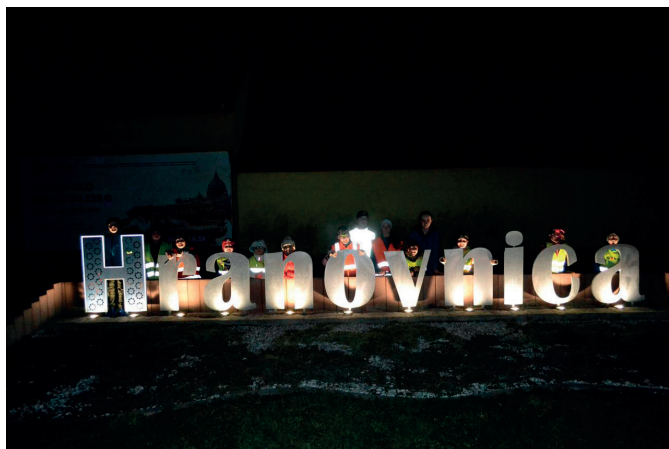
Pozvánkou pre nasledujúci ročník Noci s Andersenom je súťaž o tri nákupné poukazy do kníhkupectva Christiania. Podstatná časť

programu bude venovaná histórii našej obce. Súťažiaci a zároveň budúci noclačníci sa môžu informovať priamo v knižnici.

Opäť sa nám potvrdilo, že človek je tvor spoločenský. Ako píše internet, hravosť je vlastnosť, ktorá predlžuje a skvalitňuje život. Na záver ešte parafrázujeme slová H. Ch. Andersena: „Každý si užívajme všedné veci, na ktoré sme si zvykli tak, ako na svet plný zázrakov.“

Do stretnutia, milí priatelia!

**Zdenka Benková
ZOcÚ/K**

Rozlúčka s letom

V prvú septembrovú sobotu, dňa 2.9.2023 Obec Hranovnica v spolupráci s DHZ Hranovnica usporiadali kultúrno-spoločenské podujatie, ktoré sa konalo v hasičskom areáli Lúčka. Po dvojmesačných prázdninách si mohli deti posledný krát pred novými školskými povinnosťami užiť program so známou Dorotkou z Fidorkova, vysantiť sa na skákacom hrade a využiť aj možnosť maľovania na tvár. Úsmev na ich tvárach hovoril za všetko. Popoludní sa už na svoje vystúpenia pripravovali hosťujúce folklórne skupiny FS Rovienka Spišské Bystré, FS Šuňava, FS KANTOR z Breziny okr. Trebišov a neodmysliteľná súčasť každého kultúrneho podujatia v obci FS Kochman Hranovnica. Tieto FS svojimi nádhernými hlasmi a tanečnými choreografiami

mi rozospievali, roztancovali každého prítomného diváka. V krásnom počasí sme mohli svoj smäd uhasiť pivkom, čapovanou kofolou, hlad fantastickým gulášom. Pre vytrvalcov začala podvečer voľná tanečná zábava, o ktorú sa postarala sympatická hudobná dvojica z Popradu s jedinečným slovenským repertoárom. Početná účasť a výborná nálada, ktorá podujatie sprevádzala sú najkrajším darčekom pre organizátorov. V dnešnej uponáhľanej dobe je potrebné nájsť si čas na stretnutie, na zábavu, ale aj na spoločnú debatu o problémoch, ktoré v obci máme a príležitosť nájsť možné spoločné riešenia. Len takto spolu, výmenou názorov sa nám podarí zrealizovať čokoľvek prospešné pre našu krásnu obec.

M. Gavalérová

Urobme si spolu pekný park

V druhú tohtoročnú májovú sobotu pripravila obec Hranovnica brigádu na skrášlenie parku pri pomníku padlým na ulici SNP. Teplo a vlhko prišlo tento rok o niečo neskôr, a tak vytvorili priaznivé podmienky pre výsadbu rastlín.

Brigádnicí, dobrovoľníci, pracovníci obecného úradu a poslanci obecného zastupi-

telstva prišli skoro ráno a po organizačných pokynoch si rozdelili úlohy. Jedni kopali jamky pre stromčeky, iní vyberali burinu, ďalší preosievali zem, vyrezávali náletové dreviny a triedili rastliny. Práce bolo veľa, pracovalo sa do poobedňajších hodín. Ďalšia skupina brigádnikov pripravovala guláš, aby po chutnom obede práce finišovali

vysievaním kvetín, zametáním chodníka a upratovaním priestoru do konečnej podoby.

Toho času park krášli niekoľko desiatok novo vysadených kríkov a stromčekov. V budúcnosti budú svojim kvetom a vôňou lákať na toto miesto hmyz, ktorý sa, bohužiaľ, pomaly vytráca. Zaujímavosťou parku je časť vysiatá lúčnymi kvetmi. Pri výsadbe kríkov popri chodníku boli zámerne vynechané miesta, do ktorých obec plánuje v budúcnosti vsadiť kamene ako symboly nepominuteľnosti, v ktorých budú umiestnené pamätné tabule s menami významných rodákov z našej obce. Tečúci potok vytvára v parku príjemnú atmosféru a významne prispieva k celkovej úprave tohto

miesta. Obec plánuje aj v budúcnosti pokračovať prácami na jeho zveľadovaní.

Pocit z dobre vykonanej práce potešil všetkých, ktorí sa spolupodieľali na tejto akcii. Významne k tomu prispela aj dobrá nálada, ktorá medzi zúčastnenými po celý čas vládla. Ďakujeme.

Zdenka Benková
ZOcÚ/K

Súťaž vo varení halušiek spojená s oslavami MDD

Dňa 3. 6. 2023 sa v areáli Základnej školy Hranovnica konala súťaž vo varení halušiek spojená s oslavami MDD, ktorú slávnostne otvorila pani starostka spolu s členkou OZ Bapky. Bolo to pekné spojenie detského sviatku s majstrovstvom našich mám, či starých mám. Tí najmenší si prišli na svoje už dopoludnia zapojením do rôznych súťaží, atrakcií. Najväčší záujem mali o strelbu z luku. Väčšina detí držala v rukách luk po prvý krát. Po skončení súťaží sa deti presunuli do priestorov Kultúrneho domu, kde bolo pre nich pripravené divadelné predstavenie „BUWKO a SNIWKO I. – KLAUDIÁDA U PERINČANOV“. O animačný program so súťažami, tvorením, zábavou sa postarali profesionálni detskí animátori so spoločnos-

ti Little Berry. Počas divadelného predstavenia sa už v areáli ZŠ predstavovali a pripravovali družstvá, ktoré sa prihlásili súťažiť o najlepšie halušky. Boli to družstvá zo susedných obcí, kluby, či občianske združenia – dôchodkyne zo Spišského Štiavniku a Vernára. Domáce družstvá boli tri. Družstvo zložené z členiek OZ Bapky, družstvo zamestnancov OcÚ Hranovnica a v poslednej chvíli zostavené družstvo z prítomných poslancov obecného zastupiteľstva. Súťažiaci sa predviedli vo varení halušiek podľa vlastných receptúr. Prítomní mali možnosť ochutnať halušky s kapustou, kyslou smotanou, syrom a neodmysliteľnou bryndzou. Odborná porota sa rozhodla hodnotiť iba halušky s bryndzou, pri ktorých sa hodnotila kvalita a

chuť nášho národného jedla. Sympatie divákov i poroty si určite získali všetci súťažiaci a z toho dôvodu si dovoľíme konštatovať, že víťazmi boli všetky zúčastnené družstvá, ktoré sa postarali o super zá-

bavu, kulinársky zážitok a ulahodili chuťovým pohárikom všetkých prítomných. O občerstvenie sa postarala Obec Hranovnica a miestny podnikateľ pán Š. Benko.

Monika Nogová

Staň sa stálym darcom krvi

Milí naši darcovia krvi, v nedeľu 22. 10. 2023 od 8.00 do 11.00 hod. Vás opäť radi privítame v Klube obce. Zúčastnite sa našej pravidelnej akcie „Jesenný odber krvi“. Radi uvítame nových darcov a hlavne prvoradcov. Nezabudnite si doniesť kartičku poistenca. Tešia sa na Vás členky MS SČK Hranovnica a NTS Poprad.

My Vám poďakujeme za podporu našej akcie a pacienti za záchranu života.

BEZ KOMENTÁRA

Dovoľujem si predložiť prehľad porovnania čerpania zaujímavých vybraných položiek z rozpočtu obce za obdobie 1-9/2022 a 1-9/2023.

Starostka obce

Položka	Obdobie 1-9/2023	Obdobie 1-9/2022
Úprava terénu, bagrovanie	0	15 285
Pohonné hmoty	3 097,83	8 882,94

Úspešná sezóna 2023 družstiev DHZ Hranovnica

Pomaly sa blíži koniec roka 2023 a naši hasiči majú za sebou opäť bohatú a úspešnú hasičskú sezónu. Tento rok našu obec a dobrovoľný hasičský zbor reprezentovalo 7 hasičských družstiev – dve družstvá detí, dorastenci, muži, ženy, muži nad 35 rokov a ženy nad 35 rokov.

Ako to už býva zvykom, hasičskú sezónu nám rozbehli naši mladí hasiči, a to súťažou v ich obľúbenej disciplíne – požiarny útok s vodou. Tento rok na nich čakalo celkom 10 súťaží v útoku s vodou. Začneme našim mladším družstvom – odbehli si 8 súťaží, z toho na štyroch zvíťazili, na dvoch sa umiestnili na 3. mieste, raz skončili štvrtí a jedna súťaž im nevyšla – obsadili až 8. miesto. Taktiež vynikajúce výkony podalo aj naše staršie družstvo – na každej súťaži sa umiestnilo na prvých troch priečkach. Celkovo si vybojovali 5 prvých miest, 3 druhé a 2 tretie miesta. V hodnotení ligy si staršie družstvo obhájilo víťazstvo z minulého roka, naši mladší skončili na peknom 2. mieste, a to len o 2 body za staršími.

Družstvo dorastencov, mužov nad 35 rokov a žien nad 35 rokov tento rok súťažilo v Podtatranskej hasičskej lige (PHL), kde sa im podarilo predviesť parádne výkony. Naši dorastenci sa zúčastnili 10 súťaží, 4 z nich vyhrali a 4-krát sa umiest-

nili na druhom mieste. Lepšiu bilanciu prvenstiev si zapísali naši muži nad 35 rokov, ktorí z 12 súťaží 9 vyhrali, raz sa umiestnili na 2. mieste a 2-krát brali smolnú zemiakovú medailu. Tento rok nás začali reprezentovať aj ženy v najlepší rokoch – pre niektoré bola táto sezóna premiérovou, pre iné to zasa znamenalo návrat do „starých mladých čias“. Aj naše žieničky sa podobne ako muži zúčastnili dvanástich súťaží – na troch z nich sa postavili na prvú priečku, štyrikrát sme ich mohli vidieť na druhom a štyrikrát na treťom mieste. V celkovom hodnotení ligy sa dorastenci a ženy nad 35 rokov umiestnili v silnej konkurencii na 2. mieste. Muži nad 35 rokov obhájili víťazstvo v lige z minulého roka.

V Tatranskej fajermanskej lige sme túto sezónu držali palce našim družstvám mužov a žien. Táto, už druhá sezóna v tejto lige, priniesla o čosi lepšie výsledky, ako minulého roka. Hranovnické ženy si odniesli päť druhých miest a dve tretie, čo pre ne znamenalo celkové 2. miesto v lige. Muži bojovali až do poslednej chvíle – pred finálovým kolom mohli siahnuť až na prvé miesto. Napokon o 3. mieste v lige rozhodla až posledná súťaž. Chlapi si počas sezóny zapísali jedno víťazstvo, dve druhé miesta a jedno tretie.

Ako zvyčajne, vycestovali sme aj na neligové súťaže a súťaže mimo okresu Poprad. Naše družstvá detí si tento rok zmerali svoje sily s deťmi z okresu Bardejov, a to na súťaži v Olšavciach. Odniesli si odtiaľ dve druhé miesta v kategóriách starší a mladší žiaci.

Zúčastnili sme sa aj viacerých nočných hasičských súťaží - z domácej nočnej hasičskej súťaže sme si odniesli 1. miesto v kategórii žien a 2. miesto v kategórii mužov. V Spišskom Bystrom rovnako – tešili sme sa z prvenstva našich žien, z 3. miesta našich žien nad 35 rokov a z 2. miesta našich mužov. Druhé miesto si ženy vybojovali na nočnej hasičskej súťaži v Terni, kde súťažili v konkurencii 12 ženských tímov.

Naše družstvá detí, dorastu aj dospelých ešte čakajú záverečné súťaže. Deti sa chystajú na VIII. ročník oficiálnych

halových majstrovstiev SR kolektívov mladých hasičov, ktoré sa budú konať dňa 28. 10. 2023 vo Svite. Družstvá dorastu, mužov a žien nad 35 rokov čaká finálová východoslovenská súťaž, 9. ročník Východoslovenskej súťaže hasičského dorastu a 4. ročník finálovej súťaže Východoslovenskej hasičskej ligy mužov nad 35 rokov a žien nad 30 rokov. Táto súťaž je naplánovaná na 14. 10. 2023 v Čižaticiach. Naše ženy postúpili na Finále Východoslovenských Hasičských Líg (VHL) 2023, ktoré sa bude konať dňa 1. 10. 2023 v obci Rokyty. Obrovským úspechom je aj postup žien na Slovenský Superpohár v požiarnom útoku, ktorý sa uskutoční 7. 10. 2023 v obci Kúty na Západnom Slovensku. Na týchto súťažiach budeme reprezentovať nielen DHZ a obec Hranovnicu, ale taktiež aj náš okres a kraj.

Karolína Juráčková

„... aj tento rok sme putovali...“

19. august 2023 bol ten deň, kedy sme putovali už 21-krát. Púť Kráľovskou cestou je obetovaná tragicky zosnulým Hranovničanom. Trasa vedie po stopách bulharského cára Ferdinanda Coburga, ktorý mal v oblube tento kraj a rád tu poľoval. Zároveň je púť spojená s uctením si pamiatky vojakov, ktorí zahynuli v SNP v roku 1944.

Putovanie sme začali na Hranovnickom Plese s kňazským požehna-

ním. Čakali nás dlhé kilometre v krásnom horúcom dni. Cieľom našej cesty boli Smrečiny. Tam nás už čakali ďalší účastníci púte, ktorí prišli aviou, bicyklom alebo autami. Spoločne sme sa zúčastnili sv. omše obetovanej za našich blízkych, ktorí tragicky zahynuli. Svätú omšu sprevádzal chrámový spevokol. Po občerstvení duše, nás čakalo aj posilnenie pre telo. Chutným gulášom sme doplnili sily potrebné na cestu späť.

Na Pustom Poli bol pripravený autobus, ktorý nás odviezol naspäť do Hranovnice, kde sme si na záver púte na cintorínoch uctili pamiatku padlých vojakov a tragicky zosnulých Hranovničanov.

Za požehnaný deň a krásne počasie ďakujeme Pánu Bohu. Organizátorom za to, že sa púť uskutočnila aj tento rok. Veríme, že sa v takomto hojnom počte stretneme aj v roku 2024.

P.G.

MATERSKÁ ŠKOLA NA UL. SNP

V novom školskom roku 2023/24 sa nám podarilo spustiť celodennú prevádzku pre 15 detí prihlásených na predprimárne vzdelávanie. Hneď po nástupe do funkcie som konštatovala, že je nepochopiteľné, prečo v novovybudovanej materskej škole poskytujeme poldennú starostlivosť, deti neodoberajú obedy, dokonca niektoré z nich si nosia z domu aj desiatu. V jarných mesiacoch som 3x vyzvala prostredníctvom zamestnancov MŠ rodičov detí, ktoré navštevujú MŠ na stretnutie, aby som reálne zistila, aký je záujem, resp. nezáujem zo strany rodičov, a ich dôvody, o celodenné vzdelávanie. Snažili sme sa im vysvetliť

prínos celodennej prevádzky MŠ pre adaptáciu, socializáciu, výchovu k návykom ich detí. Po počiatkových rozpakoch rodičov považujem za úspech, že 15 rodičov prihlásilo svoje deti na celodenné vzdelávanie. Doplňili sme vybavenie pre 25 detí (postieľky, prádlo, lôžkoviny) a zriadila sa jedna trieda, kde budú deti vzdelávané aj v popoludňajších hodinách.

Verím, že deti a ich rodičia budú spokojní a budú pozitívnym príkladom aj pre ostatných rodičov a v budúcnosti sa na celodennú prevádzku prihlási viac detí. Podľa môjho názoru je to jediná cesta ako pripraviť deti na základnú školu, na kolektív, na povinnosti.

Voľby do NR SR 2023 v obci Hranovnica

Poradie podľa hlasovania	číslo strany	Názov politickej strany	okrsok č.1	okrsok č.2	spolu	%
1	5	OEANO A PRIATELIA	240	285	525	41,2
2	16	SMER - SD	90	87	177	13,9
3	23	KDH	96	39	135	10,6
4	17	HLAS	65	39	104	8,2
5	3	PS	62	34	96	7,5
6	15	SNS	58	24	82	6,4
7	25	REPUBLIKA	26	27	53	4,2
8	12	SaS	16	13	29	2,3
9	22	DEMOKRAT	11	13	24	1,8
10	13	SME RODINA	10	5	15	1,2
11	21	Kotlebovci-ESNS	9	4	13	1
12	1	Pirátska strana - Slovensko	4	2	6	0,4
13	6	Komunistická strana Slovenska	2	2	4	0,3
14	11	Slovenské Hnutie Obrody	2	1	3	0,2
15	18	Aliancia-Maďari, Národnosti, Regióny	1	1	2	0,2
16	7	Maďarské fórum, Občianski demokrati Slovenska, Za regióny, Rómska koalícia, DS	1	1	2	0,2
17	2	Princíp	1	1	2	0,2
18	9	Modrí, Most - Híd	1	0	1	0,1
19	24	KARMA	0	1	1	0,1
		SÚČET	695	579	1 274	100

Problematika tuberkulózy na Slovensku aktuálne so zameraním na obec Hranovnica

Solovič, Švecová, NÚTRCHaHCH Vyšné Hágy

Tuberkulóza je ochorenie známe od praveku a odvtedy sa dátuje aj boj človeka proti tuberkulóze. Tento boj mal podľa vývoja poznatkov svoje osobitné formy a výsledky. Dá sa povedať, že liečba tuberkulózy mala určité historické fázy náhľadov na etiológiu, patologickoanatomické zmeny a na spôsob liečby. Po objavení etiopatologického činiteľa Róbertom Kochom roku 1882 sa začala nová éra boja proti tuberkulóze, ktorá bola v tom čase rozšírená po celom svete už ako proti infekčnej chorobe.

Tuberkulóza je celosvetovo druhou hlavnou príčinou úmrtí na infekčný agens po COVID-19, stále zostáva hlavnou príčinou smrti ľudí s infekciou HIV a hlavnou príčinou smrti v dôsledku infekcií rezistentných na antimikrobiálne látky.

Tuberkulóza aj COVID-19 postihujú predovšetkým pľúca, hoci tuberkulózu spôsobujú baktérie a COVID-19 vírusy. Tuberkulóza sa vyskytuje vo všetkých krajinách na svete a môže postihnúť kohokoľvek, hoci vieme, že existuje skupina krajín s vysokým zaťažením tuberkulózou, kde je riziko vzniku tuberkulózy oveľa vyššie. Tiež by sme mali mať na pamäti, že viac ako štvrtina svetovej populácie je infikovaná mykobaktériami.

Najčastejším zdrojom nákazy tbc pre človeka je človek, chorý na takú formu tbc, pri ktorej vylučuje do prostredia živé baktérie. Sú to prevažne chorí s pľúcnou tbc a baktérie sa nachádzajú v pľúcnom sekréte - v spúte. U mimopľúcnych foriem tbc môžu byť zdrojom nákazy vylučky z chorých orgánov, zo žliaz alebo z ulcerácií kože. Pri tbc obličiek sa baktérie nachádzajú v moči. Tuberkulózne baktérie

môžu prežívať v okolitom prostredí chorého viac týždňov, a to v prachu, na jeho bielizni a jeho veciach. V nemocniciach môžu baktérie prežívať na vyšetrovacích prístrojoch a nástrojoch, ak sa nerobí správna dezinfekcia. Zriedkavejším zdrojom nákazy mykobaktériami sú choré zvieratá alebo vtáci. Veľmi vzácne sú iné zdroje nákazy. Choré zviera je zdrojom nákazy pre človeka vtedy, ak sa človek nachádza v bezprostrednej blízkosti chorého zvieraťa, napr. pri tbc hovädzieho dobytku sa človek môže nakaziť inhalačnou cestou v maštali, alebo konzumáciou neprevareného a nepasterizovaného mlieka alebo mliečnych výrobkov. Takéto infekcie spôsobené *M. bovis* po eliminácii chorého dobytku v 70-tych rokoch minulého storočia sú v súčasnosti zriedkavé. Vtáci neprenášajú infekciu *M. tuberculosis*, môžu prenášať infekciu vyvolanú *M. avium*, teda mykobaktériózu.

Vstupnou bránou nákazy u človeka je najčastejšie dýchacie ústrojenstvo, čo potvrdzu-

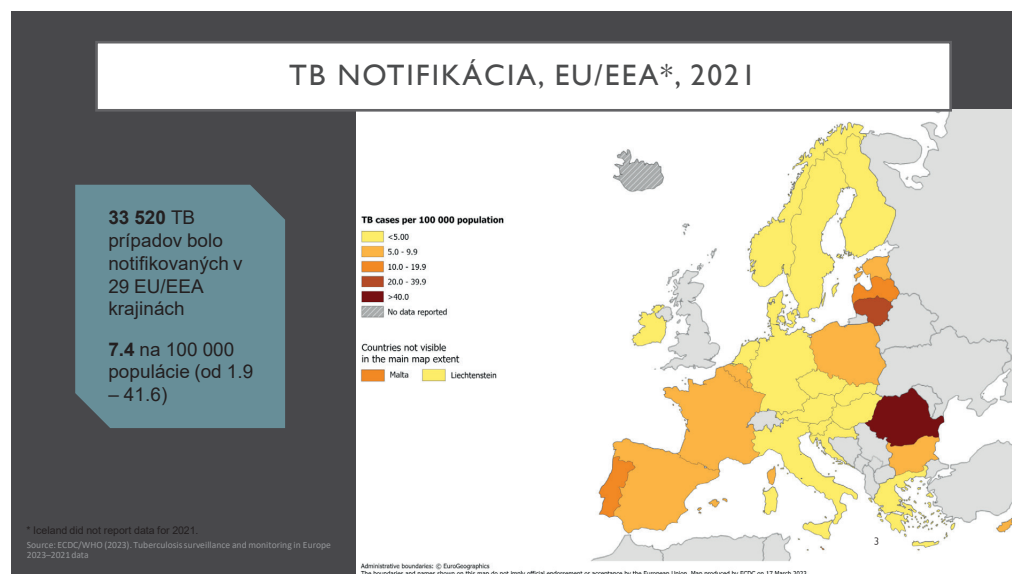
je prevaha pľúcnych foriem tbc. Menej častou vstupnou bránou nákazy môže byť tráviaci trakt. Infekcia sa môže zaniest aj prehĺtnutím infikovaného spúta chorého s pľúcnou formou, ale aj krvnou cestou. Koža býva vstupnou bránou pri priamom kontakte s infekciou cez jej poranené miesta. Medzi vzácnejšie vstupné brány patria napr. mandle, sliznica nosohltanu, očné spojovky a pod. Z chorého ložiska napríklad v pľúcach sa môže infekt preniesť krvnou cestou na každý orgán, ktorý má krvné zásobovanie. Veľmi vzácnou formou prenosu infekcie je prenos baktérií na plod pri závažných formách tbc u matky.

Pre dieťa sú najčastejším zdrojom rodičia alebo starí rodičia, len výnimočne sa dieťa nakazí od iného dieťaťa. Ochorenie sa šíri prevažne inhalačne kvapôčkovou infekciou. Riziko a typ vzniknutého ochorenia úzko súvisia s vekom dieťaťa v čase infekcie. Deti mladšie ako jeden rok majú riziko vzniku kliniky manifestného ochorenia pomerne vysoké a existuje len 50%

pravdepodobnosť, že ochorenie nezískajú, pričom u detí starších ako 10 rokov je táto pravdepodobnosť až 80 – 90 %.

Situácia v krajinách EÚ

V Európskej únii a Európskom hospodárskom priestore (EÚ/EHP) patrí výskyt tuberkulózy medzi najnižšie na svete, pričom ročne je hlásených menej ako 40 000 prípadov. Miera hlásení v EÚ/EHP zaznamenala klesajúci trend od spustenia európskeho rozšíreného dohľadu nad TB v roku 1996. Medzi krajinami existujú výrazné rozdiely v počte hlásených prípadov, pričom miery hlásení pre jednotlivé krajiny sa líšia viac ako 20-násobne. Tri krajiny (Poľsko, Rumunsko a Veľká Británia) predstavujú približne 40 % všetkých hlásených prípadov, pričom samotné Rumunsko predstavuje približne 20 %. Estónsko, Lotyšsko a Litva majú najvyššiu mieru multirezistentnej (MDR) TB; viac ako 10 % hlásených prípadov TBC je v týchto krajinách diagnostikovaných s MDR TB. V krajinách

Obr.1 Notifikácia tuberkulózy v krajinách Európskej únie a Európskeho hospodárskeho priestoru.

s nízkym výskytom sú medzi podskupinami populácie výrazné rozdiely v miere TB, zatiaľ čo v krajinách s vyšším výskytom TBC postihuje všetky skupiny populácie.

V krajinách Európskej únie bolo notifikovaných 33 530 prípadov tuberkulózy v roku 2021. Notifikácia bola 7,4 na 100 000 obyvateľov (1,9-41,6) (obr.1). V týchto krajinách sledujeme kontinuálny pokles medzi rokmi 2012 – 2021 o 45 % prípadov. Muži dominujú vo všetkých vekových skupinách nad 14 rokov. V roku 2021 bolo evidovaných 1116 TB prípadov u detí pod 15 rokov, čo predstavuje 3,3 % zo všetkých prípadov TB (0 – 21,9 %). Notifikácia - teda počet novozistených prípadov a recidív spolu je 1,6 na 100 000 detskej populácie (0 – 9,3). Závažné sú údaje o počte osôb nie v danej krajine narodených, kde sa sleduje nárast medzi rokmi 2012 a 2021 z 20,4 % na 33,8 % z celkového počtu notifikovaných prípadov. Multirezistentná tuberkulóza v krajinách EU/EEA v roku 2021 – celkovo to bolo 770 prípadov, čo predstavuje 4,1 % zo všetkých prípadov s dostupnými testami citlivosti. V roku 2020 bolo v 19 EU/EEA krajinách notifikovaných 472 HIV-pozitívnych TB prípadov. 71,7 % zo všetkých prípadov za rok 2020 malo úspešne ukončenú liečbu po 12 mesiacoch (6,3 –

100 %). Slovensko je po Lichtenštajnsku, Malte a Nórsku na štvrtom mieste v úspešnosti liečby v rámci krajín EU/EEA.

Situácia na Slovensku

Situácia na Slovensku v dnešnej dobe je stabilizovaná. V roku 2022 bolo do Národného registra tuberkulózy vo Vyšných Hágach nahlásených 155 prípadov, notifikácia bola 2,85/100 000. V 140 prípadoch išlo o pľúcne formy, v 15 prípadoch o mimopľúcne formy tuberkulózy. Najrizikovejšou skupinou bolo rómske etnikum, ktoré sa podieľalo na výskyte tuberkulózy 50,3% - celkovo to bolo 78 prípadov. 7 pacientov malo koinfekciu TB/COVID19 a 4 pacienti TB/HIV koinfekciu. Cudzcincov s tuberkulózou sme v roku 2022 mali evidovaných 17 prípadov oproti 7 prípadom v roku 2021. Išlo o 12 osôb z Ukrajiny, 1 osoba z Talianska, 1 osoba z Českej republiky, 1 osoba z Indie, 1 osoba zo Somálska, a 1 osoba z Vietnamu. Podľa geografického rozloženia v Slovenskej republike sú najhoršími oblasťami s najvyšším výskytom tohto ochorenia oblasti východného Slovenska (Prešovský kraj 6,19/100 000 obyv. a Košický kraj – 4,87/100 000 obyv.) (obr.2). Najnižší výskyt zaznamenávame v Nitrianskom kraji – 1,04/100 000 obyvateľov (6).

Situácia v obci Hranovnica

• V roku 2022 - 14 prípadov z toho 6 detí 9% z celkového počtu hlásených prípadov na Slovensku

• Na Slovensku výskyt TBC 2,85 na 100tis.obyv.; v obci Hranovnica 455 na 100tis obyv.

• V roku 2023 - 11 prípadov dospelých 11% z celkového počtu prípadov na Slovensku bez detskej TBC

• K 10.8.2023 doteraz hlásených 99 prípadov z toho je 11 prípadov v Hranovnici bez detskej TBC

Epidemiologická situácia tuberkulózy vo väčšine krajín s nízkym výskytom TB sa vyznačuje nízkou mierou prenosu v celkovej populácii a prítomnosťou ohniskami. Vysoká koncentrácia choroby je zaznamenávaná v určitých rizikových skupinách (chudobní ľudia, bezdomovci, migranti, väzni, etnické menšiny a osoby žijúce s HIV infekciou alebo s inými chorobami, osoby s nadmerným užívaním alkoholu, drogový závislí a iné marginalizované skupiny).

Cieľom nášho podnetu bolo v spolupráci s obecnou samosprávou – najmä s pani starostkou Farkašovou a jej spolupracovníčkami vyšetriť čo najviac možných kontaktov od aktívnych identifikovaných prípadov v obci, nakoľko najvýznamnejší zdroj nákazy = **človek chorý na pľúcnu tuberkulózu** (ak nie je liečený, vylučuje mykobaktérie z dýchacích ciest). **Jeden človek s aktívnou TBC infikuje 10 až 15 ľudí ročne.**

Počas dvoch dní vyšetrovania v obci a následne v tretí deň vyšetrovania v NUTPCHACH Vyšné Hány sme celkovo vyšetrili 334 dospelých obyvateľov obce Hranovnica, 98 % bolo z marginálnych skupín obyvateľstva z malopodnetného prostredia. Celkovo sme zachytili 8 prípadov pľúcnej tuberkulózy, v 2 prípadoch ide o prvozáchyt

ochorenia, v 6 prípadoch tieto osoby prekonal toto ochorenie v minulosti a teraz znovu javili známky recidívy ochorenia, v 5 prípadoch sa aktívne ochorenie potvrdilo a v 3 prípadoch išlo len o postšpecifické zmeny alebo aktívny zápal pľúc nie tuberkulózne etiológie.

Okrem toho sme zachytili 12 iných netuberkulózných náleзов pri rtg vyšetrení hrudníka. Všetky tieto nálezy boli následne ambulantne vyšetřované a v niektorých prípadoch sú ďalej objednaní na hospitalizáciu na doriešenie.

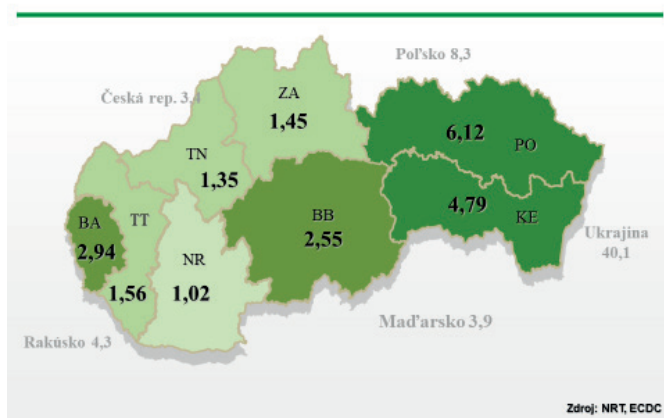
Celkovo vyšetřených bolo 213 detí, z toho 198 malo odobratý biologický materiál na vyšetřenie na latentnú tuberkulóznú infekciu. Pozitívita bola zistená u 21 detí. Tieto deti sú aktuálne vyšetřované v NUD-TARCH Dolný Smokovec. Podarilo sa zaočkovat vyše 50 detí.

Záverom by som chcel v mene všetkých zdravotníkov poďakovať pani starostke PhDr. Farkašovej, RUVZ v Poprade, Okresnému úradu v Poprade za podporu vyšetřovania kontaktov s tuberkulózou v obci. Veľká vďaka Armáde SR – jej veleniu za pomoc pri zapožičaní mobilného rtg vyšetřovacieho prístroja. Veľká vďaka patrí terénnym sociálnym pracovníčkam a Zdravým regiónom, bez ktorých nasadenia by sme túto akciu neboli schopní realizovať.

Doc. MUDr. Ivan Solovič, CsC., primár OPaF 1 NÚTH-CHACH Vyšné Hány, vedúci kolaboratívneho centra WHO, prezident Slovenskej pneumologickej a ftizeologickej spoločnosti SLS

Pozn.: v čase uzávierky sme dostali informáciu, že boli potvrdené 2 nové aktívne prípady TBC u dospelých a 1 u neplnoletej pacientky. Novozistení pacienti sú hospitalizovaní. Žiaľ, aj jedno nové úmrtie v súvislosti s týmto ochorením u obyvateľa našej obce.

TBC podľa regiónov Slovenska v roku 2022

Obr. 2 Výskyt TB na Slovensku podľa regiónov v r. 2022

PRÍBEH JEDNEJ ŠKOLY

Stručne Vás chcem, vážení spoluobčania, informovať aj o dianí v našej základnej škole. Dňa 10.8.2023 som ako štatutárny zástupca zriaďovateľa odvolala Mgr. Ľubicu Šifrovú z funkcie riaditeľky školy. Výkonom riaditeľa školy som do riadneho obsadenia funkcie riaditeľa Základnej školy výberovým konaním poverila zástupcu školy Mgr. Lukáša Chovana.

Nechcem týmto príspevkom reagovať na slovné útoky voči starostke a poslancom OcZ predovšetkým zo strany niektorých pedagógov, či rodičov, ktorí doručili aj petíciu proti odvolaniu, alebo samotnej bývalej p. riaditeľky, ktorí odvolanie považujú za osobný konflikt, či dokonca nejaký zosnovaný komplot voči osobe p. Šifrovej. Jasne a zrozumiteľne chcem vysvetliť dôvody jej odvolania.

V čase od 03/2023 do 05/2023 vykonal hlavný kontrolór obce Hranovnica kontrolu v zmysle Plánu kontrolnej činnosti na 1. polrok 2023 predmetom ktorej bolo „Zverejňovanie zmlúv v CRZ podľa zákona č.211/2000 Z.z. o slobodnom prístupe k informáciám a o zmene a doplnení niektorých zákonov.“ Predmetnou kontrolou bolo zistené, že vo viac ako 50 prípadoch došlo k porušeniu §47a ods.1 zákona č.40/1964 Zb. Občianskeho zákonníka v platnom znení a §5a ods.1 zákon č. 211/2000Z.z. o slobodnom prístupe k informáciám a o zmene a doplnení niektorých zákonov v platnom znení.

Po vykonaní auditu účtovnej uzávierky obce bol zriaďovateľ upozornený, že Základná škola vynaložila v r.2022 prostriedky z normatívu na bežné výdavky na obstaranie kapitálových výdavkov bez udelenia súhlasu na vyčlenenie kapitálových výdavkov. Ide teda o nepovolené výdavky, porušenie platných právnych predpisov. Zistenie je o to závažnejšie, že na to isté porušenie bol zriaďovateľ upozornený aj v r.2020, takisto v roku 2021. Opravné zúčtovanie, zaradenie do majetku školy, akákoľvek náprava napriek upozorneniu nebola vykonaná.

Zákon o štátnej správe v školstve nedáva zriaďovateľovi možnosť posúdiť závažnosť pochybenia štatutárneho orgánu školy, ale podľa §3 ods.7 písmeno c) Zákon a o štátnej správe v školstve sa jedná o povinný dôvod odvolania. Tieto skutočnosti – porušenie platných legislatívnych predpisov boli dôvodom odvolania.

Samostatnou kapitolou našej školy však boli spôsoby a sumy pri vyplácaní mzdy a odmien. Vyjadrujem poľutovanie nad skutočnosťou, že sa problémy našej obce dostali až do médií, faktom však je, že údaje o plate a peňažných náležitostiach s ním súvisiacich v prípade osoby, ktorá je verejným funkcionárom, vedúcim zamestnancom vykonávajúcim práce vo verejnom záujme je verejná informácia, ku ktorej má prístup ktorýkoľvek občan. Mediá ma kontaktovali už priamo s otázkami týkajúcich sa odmien a platu p. Šifrovej

počas jej funkčného obdobia, ktorými disponovali, a ku ktorým som sa mala vyjadriť ako štatutárny zástupca zriaďovateľa, aj keď som počas svojho funkčného obdobia p. Šifrovej neschválila žiadnu odmenu. V januári 2023 som podpisovala platový dekrét v súvislosti so zvýšením tarifného platu zo zákona. Nenárokovateľnú zložku mzdy, ktorú dovtedy poberala, a ktorá bola podľa môjho názoru neprimerane vysoká, môže zamestnávateľ znížiť iba na základe objektívnych dôvodov písomne. Tieto objektívne dôvody som ja, mesiac po nástupe do funkcie, nemohla mať. Ďalšie zistenia, o ktorých médiá informovali budú musieť byť zrejme predmetom následného prešetrenia.

V súčasnosti prebieha v základnej škole ďalšia kontrola zameraná na spôsoby hodnotenia a zásady odmeňovania pedagogických zamestnancov a tzv. spriaznených osôb. Na jej závery budú vzhľadom na medializáciu zvedaví aj školskí odborníci.

Obec ako zriaďovateľ je spoluzodpovedná za dodržanie zákona pri hospodárení školy napriek jej vysokej autonómii pri zostavovaní čerpania rozpočtu. Pokuta za zistenie pochybenia môže byť podľa zákona §8b zákona č.597/2003 Z.z. ministerstvom alebo okresným úradom uložená obci. Prostriedky majú byť vynakladané na kvalitný vyučovací proces, v prvom rade na odmeňovanie kvalitných pedagógov. Funkčný plat riaditeľky bol stanovený na hornej hranici platových tabuliek. Funkčný plat a odmeny riaditeľa schvaľuje starosta obce, zo zákona je teda zodpovednosť na jeho pleciach. Pre informovanosť občanov našej obce predkladám tieto zistenia:

Odmeňovanie riaditeľky školy Mgr. Šifrovej:

ROK	FUNKČNÝ PLAT MESAČNÝ	VÝŠKA VYPLATENÝCH ODMIEN V DANOM ROKU
2017	2 273 €	12 000 €
2018	2 365,5 €	19 500 €
2019	2 727,5 €	23 000 €
2020	3 043,5 €	16 100 €
2021	3 270 €	27 170 €
2022	3 276 €	28 500 €
2023	3 660,5 €	0 €

Každý máme právo na obhajobu, na názor, na sebareflexiu, na vlastnú morálnu úroveň...

Dávam na tomto mieste verejný prísľub Vám, všetkým obyvateľom našej obce, že po riadnom výberovom konaní na funkciu riaditeľa bude obec na svojom webovom sídle zverejňovať výšku platu a výšku vyplatených odmien riaditeľovi ako vedúcemu zamestnancovi vykonávajúcemu práce vo verejnom záujme.

Starostka obce